

כלי מחקר זה נלקח מתוך מאגר כלי המחקר של קרן שלם התומכת במחקר שמטרתו שיפור איכות החיים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית והסובבים אותם.

כל המעוניין להשתמש באחד מכלי מחקר מתבקש לפנות לחוקר שערך את המחקר הרלבנטי ולוודא את אישור השימוש בכלי מבחינת זכויות יוצרים.

שם הכלי: שאלון תמיכה משפחתית וחברתית נתפסת- Multi-dimensional Perceiver Social Support (MSPSS)

פותח בשנת: 1988, על ידי: Ziment, Dahlem, Ziment & Fanley

תורגם לעברית בשנת: 1995 על ידי: סטטמן תרגום נוסף: קרופלד (2000)

1	מטרת הכלי	לבדוק את תפיסתו הסובייקטיבית של האדם לגבי מידת התמיכה החברתית העומדת לרשותו, משלושה מקורות- משפחה, חברים ואחרים משמעותיים.
2	סוג כלי המחקר	שאלון.
3	אוכלוסיית היעד	הורים לילדים עם נכות התפתחותית או מבוגרים עם נכות התפתחותית. במחקרם של פרופ' אלי-גון, פרופ' רימרמן ופרופ' מרגלית (2020), צעירים עם מש"ה בגילאים 15-30 והורים לצעירים עם מש"ה.
4	אופי הדיווח	דיווח עצמי (במקרה של צעירים עם מש"ה, בסיוע של מראיינות).
5	מבנה הכלי	בשאלון פריטים המודדים את התמיכה החברתית הבלתי פורמלית העומדת לרשות האדם בהתייחס לשלושה מקורות: 1. משפחה- כולל פריטים 3, 4, 8. היגד לדוגמה: "משפחתי מנסה באמת לעזור לי". 2. חברים- כולל פריטים 6, 7, 9. היגד לדוגמה: "יש לי חברים אותם אני יכולה לשתף בבעיותיי". 3. אחרים משמעותיים- כולל פריטים 1, 2, 5, 10. היגד לדוגמה: "יש לי אדם קרוב לי, הנמצא כאשר אני נזקקת לו". מהשאלון הופקו שלושה מדדים על פי ממוצעי הפריטים בכל גורם, כך שטווח הציונים בין 1 ל-7. ככל שהציון גבוה יותר כך עולה מידת התמיכה החברתית והמשפחתית הנתפסת.
6	סוג סולם המדידה	התשובות הוערכו ע"פ סולם ליקרט בן 7 דרגות, כאשר (1) – לא מתאים במידה רבה מאוד, עד (7) – מתאים במידה רבה מאוד.
7	סוג הפריטים בכלי	דירוג
8	אורך הכלי	יש גרסאות עם 12 פריטים ויש עם 10 פריטים.
9	מהימנות	בדיקת הכלי בשפה האנגלית, מצביעה על עקיבות פנימית גבוהה ($\alpha=0.85$) עד ($\alpha=0.91$) לשלושת מרכיבי התמיכה וכן על מהימנות גבוהה במבחן חוזר ($r=0.85$) עד ($r=0.88$). במחקר של סטטמן (1995) בשפה העברית, נמצאה עקיבות פנימית גבוהה

		לתתי הסקאלות. תת סקאלה משפחה: $\alpha=0.93$, תת סקאלה חברים: $\alpha=0.91$, תת סקאלה אדם משמעותי אחר: $\alpha=0.91$. במחקרה של פישר (1991) נבדקו מהימנות ותקפות הכלי לפי שלושת מקורות התמיכה השונים, ונמצאה עקיבות פנימית גבוהה בכל אחת מן הקטגוריות: תמיכת משפחה נמצאה $\alpha=0.80$, תמיכת חברים נמצאה $\alpha=0.83$, תמיכת קרובים נמצאה $\alpha=0.86$. מקדם המהימנות הפנימית כפי שנמדדה על-ידי קרונפלד (2000) הייתה 0.96 (אלפא של קרונבאך) ובמחקר של פינדלר (2009) הייתה 0.92. כהן לוינסון (2004) ציינה במחקרה כי בהתאם ליכולותם של הנחקרים צומצם סולם הליקרט בשאלון זה ל-3 תשובות אפשריות כך ש-1 מסמל אי הסכמה, 2 מסמל הסכמה חלקית ו-3 מסמל הסכמה רבה. העקיבות הפנימית של שלוש תתי הסקאלות נמצאה: משפחה: $\alpha=0.87$, אדם משמעותי: $\alpha=0.90$, חברים $\alpha=0.86$. טאוב (2014) מצאה מהימנות פנימית גבוהה ($\alpha=0.93$) לסך הפריטים, ו-α של 0.90 ו-0.91 ביחס לסקאלות הספציפיות של תמיכה משפחתית ותמיכה חברתית, בהתאמה. יעקב-שלמה (2019), מצא מהימנות $\alpha=0.902$ לשאלון הכללי, ולתתי הסולמות: משפחה $\alpha=0.9$, חברים $\alpha=0.928$, אחר משמעותי $\alpha=0.932$. במחקרם של פרופ' אל-יגון, פרופ' רימרמן ופרופ' מרגלית (2020), מהימנות מדד התמיכה הנתפסת של צעירים עם מש"ה: מהמשפחה נעה לאורך שנות המחקר בין $\alpha=0.72$ ל-$\alpha=0.87$, מהחברים בין $\alpha=0.83$ ל-$\alpha=0.93$ ומדמויות אחרות שאינן משפחה או חברים בין $\alpha=0.67$ ל-$\alpha=0.75$. כמו כן, מהימנות מדד התמיכה הנתפסת של הורים לצעירים עם מש"ה: מהמשפחה נעה לאורך שנות המחקר בין $\alpha=0.92$ ל-$\alpha=0.95$, מהחברים נעה בין $\alpha=0.9$ ל-$\alpha=0.97$, ומהאחרים נעה בין $\alpha=0.92$ ל-$\alpha=0.94$. במחקרם של פרופ' היימן וד"ר אבישר (2020) מהימנות הציון הכללי של השאלון הייתה $\alpha=0.92$.
10	תקיפות	במחקר של חודטוב (2001) נעשה ניתוח גורמים מסוג PRINCIPAL COMPONENTS במטרה לבדוק האם ניתן לבחון את השאלון לפי עולם תוכן בניתוח זה נמצאו שלושה גורמים המסבירים 83.1%. טעינות הפריטים השונים על שלושת הגורמים מוצגת במחקר.

רשימת מחקרי קרן שלם אשר עשו שימוש בכלי:

מק"ט	שם המחקר
513 למחקר המלא	אדם לילך (2001). רמת הדחק של אמהות אומנות לילד עם פיגור שכלי והקשר שלה למשאביהן האישיים. אונ' בר אילן. תואר שני. מנחה: ד"ר פורטוביץ דוד.
505 למחקר המלא	חודטוב בתיה (2001). הקשר בין תחושת העצמה של ההורים לילדים עם צרכים מיוחדים בגיל הרך לבין מידת מעורבותם והשתתפותם במסגרת חינוכית. אונ' בר אילן. תואר שני. מנחה: ד"ר יצחקי חיה.

527	כהן-לוינסון דיצה (2004). השפעת מערכת התמיכה הבלתי פורמלית על הזדקנות מוצלחת של אנשים עם פיגור שכלי. אונ' חיפה. תואר שני. מנחה: ד"ר דובדבני אילנה.	למחקר המלא
31	פינדלר ליאורה (2009). חווית הסבות בקרב סבים וסבתות לילדים עם/וללא נכות אינטלקטואלית.	למחקר המלא
570	יעקובי קליין איילת (2011). תחושת הצמיחה האישית והאושר הסובייקטיבי של אימהות לנוכח נכויות התפתחותיות שונות של ילדן – תרומתן של התקשרות, תמיכה חברתית ותחושת אשמה ובושה. אונ' בר אילן. מנחה: ד"ר פינדלר ליאורה.	למחקר המלא
614	טאוב תמר (2014). איכות חיים משפחתית בקרב משפחות המגדלות ילד עם נכות התפתחותית ביחס למשאבים של תמיכה משפחתית, חברתית, תמיכה משירותי מדינה, דת ורוחניות. תואר שני. האונ' העברית. מנחה: ד"ר ורנר שירלי	למחקר המלא
658	חן יעקב-שלמה (2019). מודל להסבר סימפטומים של דכאון וחרדה בקרב הורים למבוגרים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית. מחקר לשם מילוי חלקי של הדרישות לקבלת תואר "מוסמך האוניברסיטה" בהנחיית פרופ' יעקב בכנר, בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש שרלוט ב' וג'ק ג' שפיצר, אוניברסיטת בן גוריון.	למחקר המלא
139	פרופ' מיכל אל-יגון, פרופ' אריק רימרמן ופרופ' מלכה מרגלית (2020), החיים בקהילה בעיניהם של צעירים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. בית הספר לחינוך, אוניברסיטת ת"א; הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה; מרכז אקדמי פרס, רחובות, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת תל אביב.	למחקר המלא
890-66-2018	פרופ' טלי היימן וד"ר גלעדה אבישר (2020), בחינת שילוב תלמידים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בישראל: מאפיינים עיקריים ומידת שביעות הרצון של הצוות החינוכי, של התלמידים ושל הוריהם. האוניברסיטה הפתוחה והמכללה האקדמית בית ברל.	למחקר המלא

[למאגר המחקרים של קרן שלם](#)

שאלון תמיכה חברתית ומשפחתית-

Multi-dimensional Perceiver Social Support (MSPSS)

Ziment, Dahlem, Ziment & Fanley (1988)

אנו מבקשים לדעת מהי הרגשתך לגבי המשפטים הבאים. קרא/י כל משפט וציין/י באיזו מידה הוא מתאים להרגשתך ברגע זה. התשובות האפשריות הן מ 1 עד 7 כאשר הספרה 7 מציינת התאמה רבה מאוד של המשפט להרגשתך, והספרה 1 מציינת אי התאמה רבה מאוד.

מתאים במידה רבה מאוד	7	6	5	4	3	2	1	לא מתאים במידה רבה מאוד
1.	7	6	5	4	3	2	1	יש אדם קרוב לי הנמצא בקרבתו כאשר אני נזקק/ת לו
2.	7	6	5	4	3	2	1	יש אדם קרוב שאני יכול/ה לשתף בעצמי ובשמחה.
3.	7	6	5	4	3	2	1	משפחתי מנסה באמת לעזור לי.
4.	7	6	5	4	3	2	1	אני מקבל/ת ממשפחתי את העזרה והתמיכה הרגשית שאני זקוק/ה לה.
5.	7	6	5	4	3	2	1	יש אדם קרוב אלי המהווה לגבי מקור עידוד ממש.
6.	7	6	5	4	3	2	1	חברי מנסים באמת לעזור לי.
7.	7	6	5	4	3	2	1	אני יכול/ה לסמוך על חברי/ חברותי כאשר מתעוררות בעיות
8.	7	6	5	4	3	2	1	אני יכול/ה לשוחח על בעיותי עם משפחתי.
9.	7	6	5	4	3	2	1	יש לי חברים/ות שאותם אני יכול/ה לשתף בשמחתי ובעצמי.
10.	7	6	5	4	3	2	1	יש אדם קרוב לי שרגשותי חשובים לו.
11.	7	6	5	4	3	2	1	משפחתי מוכנה לעזור לי לקבל החלטות.
12.	7	6	5	4	3	2	1	אני יכול/ה לדבר על בעיותי עם חברי.